

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Aniversarea zilei de naștere a Prea Fericitului TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Cuvîntul de felicitare al Î.P.S. Mitropolit ANTONIE al Ardealului

Prea Fericea Voastră,

Imi revine mie cinstea și bucuria ca în această zi aniversară a Prea Fericitului Voastre să fiu interpretul membrilor Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, al tuturor credincioșilor Bisericii noastre și al colaboratorilor P. F. Voastre care se află de față, din Administrația Patriarhală și din Arhiepiscopia Bucureștilor, să Vă exprim sentimente de frățească iubire, sentimente de admirație, de prețuire deosebită precum și dorința și urarea ca Dumnezeu să Vă hărăzească încă mulți ani cu sănătate și bucurie la cîrma Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române.

Ziua de 7 februarie este un popas pe traiectoria unui destin. Pentru fiecare dintre noi o astfel de aniversare este, înainte de toate, o aniversare personală. Fără îndoială, și pentru Prea Fericea Voastră este o aniversare personală și noi o cinstim ca atare. Dincolo de aniversarea personală însă, ea este și o aniversare a Bisericii Ortodoxe Române. Sînt oameni al căror destin personal, la un moment dat, trece de dimensiunile unui destin personal și se înscrie într-un destin mai mare, așa cum V-ați înscris Prea Fericea Voastră în destinul Bisericii Ortodoxe Române.

Traierectoria la care m-am referit începe cu momentul în care tînărul Teodor, azi Patriarhul Teoctist, s-a hotărît să îmbrace haina isihiei la una din mănăstirile moldovene,

la Vorona, trecînd după aceea, în căutare de loc de cultură și viață duhovnicească mai aleasă, la Mănăstirea Neamtu, lavra Ortodoxiei românești. Acolo V-ați început ucenicia adevărată întru cele ale vieții duhovnicești. Pe traiectoria împlinirii destinului P. F. Voastre se înscrie, după aceea, dorul deosebit pe care l-ați avut de a învăța carte teologică. Prin rîvna pe care ați arătat-o întru ascultări, ați reușit, și nu era ușor atunci să reușești să-i convingi pe cei la care se ucenea, dar P. F. Voastră ați reușit să-i convingeți să Vă trimită la școli înalte teologice, pe care le-ați onorat cu multă știință de carte, ceea ce, pe aceeași traiectorie, V-a înscris apoi destul de repede în destinul Bisericii noastre Ortodoxe Române, printre conducătorii ei.

Ați ucenicit pe lîngă mari patriarhi. Ați fost unul dintre cei care, după război, în vremurile de transformare și revoluție socială de la noi din țară, ați fost alături de marele patriarh Justinian și, fără îndoială, ați fost colaborator. Pe atunci un colaborator de calitate era de mare preț. Erau vremuri de început, de reorientare, de descoperire a unui mod nou de viață și a Bisericii Ortodoxe Române, care trebuia să se înscrie în destinul Patriei și în noul care se deschidea atunci, după un război, cînd pacea trebuia să însemneze o renaștere a lumii pe alte temelii. Că ați dus sarcina aceasta la bun sfîrșit, aici, în București, alături de Patriarhul Justinian, ca vicar al său, și că V-ați remarcat în mod deosebit în aceasta, o spune însuși faptul că, pe traiectoria au început să se înscrie urcușuri. Și a fost cel de la Arad. Și a fost cel de la Craiova, ca mitropolit al Olteniei. Și a fost cel de la Iași, ca mitropolit al Moldovei și Sucevei. Și a fost, ca o încununare, în cele din urmă, cel pe tronul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Toate acestea au venit ca rod al unei munci, ca rod al dedicării inteligente și fructuoase, slujirii Bisericii, ca rod al unor împliniri personale sufletești. Toate au venit și ca rod al unei activități bine conturate, precis definite, fără ezitări și dibuiri, și sînt fapte care V-au indicat în cele din urmă pentru locul acesta de Patriarh, pentru care V-a menit Dumnezeu de la început, de la primii pași ai fratelui Teodor. Este sarcina istoriei de a identifica și evalua în amănunt acești pași, dar să-mi permiteți să anticipez că, fără îndoială, istoria Vă va înscrie ca al cincilea mare patriarh al Bisericii Ortodoxe Române!

Ca patriarh, o știm toți, o simțim toți, din prima zi V-ați dovedit o tinerete neverosimilă, implicîndu-Vă în cele mai mici amănunte ale vieții noastre bisericești, în același sens și cu aceeași dăruire cu care V-ați început activitatea. Slujind lui Dumnezeu, slujiiți Biserica noastră, păstrînd-o pe linia celor mai autentice tradiții. Slujind Patriei noastre și dînd clerului ortodox român îndrumări spre ambele aceste slujiri, păstrați Biserica vie și faceți ca ea să fie folosită de credincioșii și Patriei noastre. Ea nu este o prezență pasivă, o prezență oarecare, ci una activă, luînd parte la apărarea păcii în lumea de azi, amintîndu-se că niciodată cu distrugerea, ca și la zidirea unei vieți mai bune și mai drepte, mai înfloritoare și mai ferice. Demnitatea de Patriarh al Bisericii în epoca Ceaușescu, o onorati prin contribuția la desăvîșirea Patriei, prin îndemnul permanent pe care îl adresati clerului și credincioșilor de a fi slujitori ai progresului și ai bunei înțelegeri dintre oameni și popoare.

Dați-mi voie, Prea Ferice ca, în numele tuturor, în numele Sfîntului Sinod și al tuturor credincioșilor noștri, să rog pe Dumnezeu să Vă hărăzească ani mulți și fericiți, vigoare, putere de muncă, aceeași implicare atentă și minuțioasă în toate problemele care privesc Biserica noastră Ortodoxă Română și buna colaborare dintre Biserica și Stat, potrivit cu cele mai vechi tradiții pe care le-am moștenit de la moșii și strămoșii noștri.

Doamne îl păzește pe Patriarhul Teoctist, întru mulți ani!

Raporturi istorice, etnice și demografice în Transilvania

1. Etnogeneza poporului român — a cărui limbă este romanică, avînd elementele limbii latine, morfologia și sintaxa acestora — descendent al strămoșilor săi dacii și romani, nu poate fi pusă la îndoială și istoricii străini, începînd cu cei antici, o confirmă în scrierile lor. Nu există domeniu de manifestare a românului atît în viața economică, social-politică, cît și în cea spirituală, care să nu-și găsească „expresia” prin limba latină. În afară de limbă, poporul român a moștenit de la romani și numele, pe care l-a păstrat nealterat, în pofida tuturor vitregiilor.

Simbioza etnică și lingvistică daco-romană a continuat să se desfășoare fără întrerupere după retragerea aureliană, timp de aproape o jumătate de mileniu, în întregul spațiu carpato-danubiano-pontic. În acest interval de timp, poporul român și-a apărât cu tărie aici, pe vatra sa de formare, existența și libertatea în fața tuturor valurilor migratoare, și-a dezvoltat, în împrejurări vitrege, propria civilizație, a evoluat spre forme superioare de organizare socială, politică, militară și statală, pînă la afirmarea lui de sine stătătoare pe harta continentului european.

Tradiția de organizare politico-teritorială la românii din nordul Dunării n-a fost abandonată după părăsirea Daciei de către romani. Dovada incontestabilă a acestei realități istorice este oferită de sursele narative ale epocii, de bogatele și variatele descoperiri arheologice referitoare la românii în epoca migrațiilor de populații, de structura multilaterală, militară, administrativ-judecătorească și bisericească, pe care au avut-o neîntrerupt și care definesc statutul pretutinderii în evul mediu timpuriu. Circa 1500 de așezări, cetăți și cimitire ale populației daco-romane și românești din secolele IV—XI au fost descoperite în întregul spațiu geografic românesc, dovezi sigure pentru „istoricii” certăți cu adevărul și obiectivitatea, născocitori de teorii pseudostiintifice cu privire la aria și timpul de formare a poporului român.

Referindu-se la statornicia românilor în spațiul carpato-danubiano-pontic, istoricul ungar Huszti András scria: „Urmașii geților trăiesc și astăzi și locuiesc acolo unde au locuit părinții lor, vorbesc în limba în care glăsuiau mai demult părinții lor. Nici o națiune nu are limba atît de apropiată de cea veche limbă romană (latină) ca limba valahilor, ceea ce este un semn sigur și care nu poate înșela că ei sînt în Ardeal urmașii vechilor coloni romani, despre care însemnăm pe scurt acestea. Numele acestui popor în limba lui proprie este „român (Rumun), adică de la Roma, sau „roman”.

Un element deosebit de important prin care se definește procesul de formare a poporului român, ca urmare a simbiozei daco-romane, precum și continuitatea sa în vatra vechii Daciei îl constituie fără îndoială faptul că românii, ca popor, s-au născut creștini. Existența unei populații daco-romane creștine în inima Daciei — în Transilvania — este dovedită de urmele arheologice (obiecte și lăcașuri de cult, morminte și inscripții); din secolul al IV-lea, inscripția de la Biertan (Jud. Sibiu), scrisă în limba latină, sau vasul de cult descoperit la Moigrad-Porolissum, pe care se află o inscripție identică, confirmă că ritualul creștin se făcea în limba latină vorbită de populația daco-romană. De altfel, noțiunile fundamentale ale cultului creștin sînt exprimate și acum în limba română prin cuvinte de origine latină.

Venirea ungarilor în Transilvania românii erau creștini în totalitatea lor. Înainte de încreștinarea ungarilor sub regele Ștefan I, o parte din aceștia au primit creștinismul de la românii, în forma răsăriteană. După convertirea ungarilor la religia romano-catolică, sub regele apostolic Ștefan I și după ocuparea Transilvaniei de către unguri, s-a pornit campania de prigonire a Bisericii Ortodoxe Române, declarată „schismatică” de către sinodul ținut la Buda în 1279.

Forma de organizare specifică populației băștinașe, în secolele care au urmat retragerii administrației și armatei romane din Dacia, a fost obște sătească teritorială, de tradiție dacică. Uniunile de obști, sau „romaniile populare”, au cunoscut o dezvoltare ascendentă spre forme social-politice superioare. Populațiile migratoare n-au putut schimba comunitatea de viață, limbă și cultură a poporului român, n-au putut opri cursul său istoric de unitate spre forme superioare de organizare politică, statală și social-economică. Populațiile migratoare cu care poporul român a venit în contact, au reușit să se adapteze nivelului de civilizație al acestuia, să preia din înțelepciunile milenare ale agriculturii, meșteșugurilor, ca și din cele spirituale, cum a fost creștinismul.

Începînd din secolele VIII—IX, evoluția societății românești permite cristalizarea formațiunilor statale de tip feudal, cnezatele și voievodatele. Potrivit izvoarelor istorice, la invazia ungarilor din Pannonia în Transilvania și Banat, existau în arcul intracarpatic: voievodatul din Crișana condus de voievodul (ducele) Memurorut și care se întindea din Maramureș pînă la Mureș, voievodatul din Banat, cuprins între Mureș, Tisa și Dunăre, în frunte cu voievodul (ducele) Glad, voievodatul din Podișul Transilvaniei în frunte cu voievodul (ducele) Blachus) Gelu, locuit de români (sau blachi) și care se întindea de la Porțile Meseșului pînă în apropierea Mureșului, voievodatul Albei cu centrul la Alba Iulia. Asemenea formațiuni politice s-au constituit în acea vreme pe întreg pămîntul locuit de români.

Platoul din centrul de odinioară al regatului geto-dac, va primi mai tîrziu, prin secolul al XI-lea, numele de *Ultra-Silvum*, adică țara de dincolo de pădure, sau *Transilvania*, care, tradus în limba maghiară, corespunde cu „Erdély” (apoi „Erdélyi”) — traducere ad-literam a denumirii latinești. Este momentul cînd ungarul își porni luptele de cucerire spre est, plecînd din Pannonia, într-un teritoriu situat față de poziția ungarilor stabiliți în Cimpia Pannoniei „dincolo de pădure”.

La sud și la est de Carpați voievodatele s-au unificat în secolele XIII—XIV, afirmîndu-se ca state centralizate, independente și suverane, Tară Românească și Moldova, sub dinastiile Basarabilor și Mușatinilor.

Arhid. prof. dr. Constantin Voicu
Prof. Mihai Racovițan

Tradiții și obiceiuri populare de primăvară

MĂRȚIȘORUL ȘI DOCHIA

Obicei de veche tradiție la noi, mărțișorul este poate cel mai popular între datinile de primăvară la ora actuală, fiind întîlnit pretutindeni în țară.

Începutul lui urcă pe firul timpului către spiritualitatea și istoria strămoșilor noștri, de unde se va fi alcătuit cîrînd pe matca tradițiilor folclorice și credințelor populare de tot felul. Părerile despre originea mărțișorului rămîn încă destul de controversate însă lîmpede și important este faptul, că binecunoscutul și iubitul mărțișor, întîlnit pretutindeni în țara noastră, poartă prin cele două culori ale snurulețului simboluri mitico-magice de existență străveche la români. În acest sens, spune antropologul Dardu Nicolaescu-Plopșor, albul simbolizează aerul sau apa, elemente necesare vieții, iar roșul, sîngele, focul sau viața. Din împletirea acestor două simbolisme s-ar forma principiul vieții. Dar problema nu se încheie aici.

Descoperirile arheologice efectuate într-o așezare epipaleolitică (cu o vechime de 8000 de ani) în Cîșura Dunării, au dat la iveală pietre de riu avînd pe ele urme de vopsea albă și roșie. Aceste obiecte, ca și bucățile de ocră roșu descoperite în unele morminte din epoca bronzului, au o apropiere cu credințele indiene străvechi, după care roșul reprezintă principiul masculin iar albul pe cel feminin. În alți termeni roșul simbolizează dragostea bărbatului iar albul curăția fecioarei. Sînt două entități din a căror unire se naște viața. Totuși faptul că mărțișorul este specific primăverii, începutului de viață

verde, ne conduce către ideea că el reprezintă de fapt unirea elementului viu, roșul — seva vieții, cu albul — natura „moartă” după iarna ce a trecut.

Un alt element din componența mărțișorului este *banul*. În trecut pe snur se lega un bănuț și mărțișorul se purta la gît de către femei și la încheietura mîinii de către bărbați. Banul purtat primăvara îl întîlnim și azi în nordul Moldovei la copii mici, ca „ban de cuc” sau de auzit cucul la Blagovestenie, pentru că potrivit credințelor populare cine are bani la el cînd aude cucul prima dată, o să aibă bani mulți tot anul. În trecut acest ban se lega de mărțișor cu aceeași menire, să poarte noroc. Cu timpul din banul de mărțișor s-a format *saiba* de bani care a rămas doar ca obiect de podoabă în zilele noastre, purtat de sexul feminin în mai multe zone ale țării, cu deosebire în Transilvania și Banat.

Funcția mitică a mărțișorului este evidentă și ea se vede chiar din finalul obiceiului. După ce se poartă pînă la Florii sau Arminden (1 mai), mărțișorul în general se atîrnă pe un pom înflorit, pe flori, petrandafir. La Vaslui el se punea înainte vreme la icoană unde rămînea pînă în anul următor. În unele sate mărțișorul i se dă drumul pe o apă curgătoare să pitească la vale.

Tot în martie sînt și „Zilele babei” sau *Baba Dochia*. O tradiție veche din Moldova, consemnată de Adrian Foehl, spune că: „Baba Dochia umbliînd cu

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Nicolae Cojocaru

Copilul meu, să nu mă cauți. Toate îți vor vorbi de mine cu dreptate. După ce n-am să mai fiu, să nu spui: „Pentru mama-i tîrziu”.

Să știi c-am să rîd în flori și c-am să-nconjur de multe ori cu nourii și cu ploaia ogrăzile unde mi-am petrecut amiezile.

Dacă suferi, să mă chemi serile, și-am să vin lîngă inima ta, de-ar trebui să străbat zările și marea cu aripa mea.

8 Martie

Copilul meu, să nu mă cauți

Să nu te temi de fața mea schimbată. Să nu spui: „Mama n-a fost așa niciodată!”
Ai să-mi cunoști glasul poveștilor
In arborii din fața fereștrilor.

Din multe semne-ai să-nțelegi că-s eu, cînd am să vin lîngă patul tău și-am să fac aerul răcoros, scoborînd toate stelele jos.

Ai să cunoști că-i mama după pace și după felul-n care totul tace — durerea și grija de mine — după mirosul de gutui și pîine.

Ai să mă știi și-ai să zîmbești dormind. Eu, cînd am să văd soarele răsărînd, de teamă să nu mă fac rouă și să nu mor, am să-mi iau înțepi și-am să zbor.
de Magda Isanos

În dialog cu Pr. prof. dr. DUMITRU STĂNILOAE (II)

SILVIU DRAGOMIR, istoric și patriot

La 100 de ani de la naștere

— În poziția D-lui Lucian Blaga față de ortodoxie și creștinism, Sibiu 1942, recunoașteți valoarea indiscutabilă a „energiei românești” (Vasile Băncilă) din Spațiul mioritic. Fiind mai mult o testare decât o contestare a filozofiei biagiene, cartea Prea Cucerniceii Voastre, nu poate fi numită o... „despărțire” de Blaga? (cum cum se petrec marile despărțiri culturale: Noica de Goethe, Paleolog de Noica, Liiceanu de Noica)? Deci mai mult testarea textului decât contestarea autorului?

— Nu testez însemnata contribuție a lui Lucian Blaga la definirea unor trăsături ale spiritualității românești. Dar îmi mențin regretul pentru nerecunoașterea de către el a fundamentului valorilor creștine ale acestei spiritualități, anume a valorilor creștino-ortodoxe, și pentru nepreocuparea lui de semenul său atât de scump al poporului român. Înși în contribuția pozitivă adusă la evidențierea unor aspecte ale spiritualității românești, Lucian Blaga rămâne de neîmlocuit și ireplăbil.

— În lumea aceasta a noastră și a... tehnicii (pe care P.C. Voastră ași înțeles-o în câteva articole din Gîndirea în „limba” Martin Heidegger, Karl Jaspers, Noica) cuvîntul scris, cuvîntul transmis prin tipar, Cartea, Marea, Căruța pare a fi în deriziu. A pus această problemă acută și Gabriel Liiceanu într-un articol din Viața Românească. Nevoia redescoperirii, recunoașterii, revenirii asupra Cărții dintotdeauna, Cărții fundamentale este o supremă realitate. Aș zice parafrazînd pe altcineva că, cartea ca și materialitatea poate fi arsă, ruptă, stearsă, distrusă dar ideea de carte niciodată și nicidecum. Spuneți-ne, mărturisii-ne câteva gînduri despre necesitatea „înărădînd-rîr” noastre ca ființă, ca „sporire ființială” în Cartea aceasta despre care întreab.

— Cartea menține neamurile într-o unitate fără să le confunde și generațiile în legătura unei tradiții care nu nesocotește necesitatea fiecărei generații de a ține seama de trebuințele și inspirațiile etapei temporale în care trăiește. Acest rol s-a dovedit că-l poate îndeplini mai ales „Cartea cărților”, care a stat la baza culturii în-tregii Europe și Americii — extinsă din Europa — vreme de două mil de ani. Ea are o bogăție și o deschidere spre înființ în care se regăsește și înainteașă într-o cultură și etică unitară de atîta vreme toate popoarele Europei. Ea a susținut nivelul etic al acestor popoare și o anumită unitate între ele prin responsabilitatea ce le-o ține trează, ca alcătuire din persoane în fața Existenței personale supreme.

— „Rîgorile ideii naționale și legitimitatea universalului” (Andrei Pleșu) a românească, a lămuririi acestuia prin înfișirarea bizantină, ortodoxă, a fost axiologic vorbind, problema care v-a muncit cel mai mult. În această îmbrăcăminte națională (fie a lui Matise?) spiritualitatea românească s-a străduț să iasă înspre universal, realizînd închiderea care se deschide (Constantin Noica). Au reușit unorii: Mircea Eliade, Emil Cioran, George Uscătescu, Adrian Marino. Alții nu. Dar strădania aceasta n-a încetat încă. Cum vedeți o înțelegere, un dialog, un „pact” de mai lungă durată între... „provocronism” și „sincronism”. Cine sîntem ca ființă națională? Unde sîntem? (Între Orient și Occident, în calea tuturor... bunătăților, parafrazînd I.C. Maramureșanul spusă cronicarului) încotro ne îndreptăm ființa, iubite Părinte Profesor?

— Trebuie să năzuim să leșim prin creațiile spirituale ale poporului nostru în universal, dar fără să părăsim caracterul lor național. Cultura franceză este universală, sau europeană rămînînd franceză. La fel cea germană s.a.m.d. Nu poți găsi universalul dincolo de spectrul culturilor naționale, într-o neutralitate și lipsă de culori naționale. Nu poți fi european, dacă nu te arăți ca făcînd parte dintr-o națiune a Europei. Cu cît ștergi mai mult caracterul tău național, rîști să nu-ți găsești un loc propriu în cultura multiformă dar unitară a Europei. A limita cultura unui alt popor european, sau culturile mai multor popoare europene, înseamnă a nu aduce nici un aport propriu culturii europene, a nu o îmbogăți pe aceasta.

— În afară de aceasta, o imitație e mai proastă decît originalul, are ceva caraghios în ea. Să aducem aportul caraghiosului în universal?

— Pe de altă parte, nu trebuie nici să ne arătăm cu niște trăsături contradictorii culturii europene, cu neputința de a fi primite de celelalte popoare și introduce în sinteza culturii europene. Trebuie ca creațiile noastre să fie nu numai interesante pentru popoarele europene, ci și armonizabile în sinteza din care se hrănesc spiritual, dar pe care o și întretin toate.

— Si cred că spiritualitatea poporului nostru are amîndouă aceste virtuți în ea: originalitatea și capacitatea de a face parte din sinteza sau armonia culturii europene. Aceasta pentru că sîntem un popor de mijloc sub raport geografic și spiritual. Sîntem Latini, dar Latini din Orient și avînd în ortodoxie o comunitate spirituală cu popoarele din Orient. În aceasta e implicat și un pericol: să căuțăm să fim azi pur occidentali prin imitație, după ce în trecut, fiind legați prea exclusiv de Orient n-am dezvoltat suficient virtualitatea noastră occidentală. Riscăm mereu să nu adîncim nici una din aceste posibilități ale noastre, sau ființa noastră întreagă, să rămînem străini de noi și superficiali, nefiind lăsați de una din determinantele ei să o dezvoltăm deplin nici pe cealaltă în mod original, așa cum am putea-o face dacă am ține seama de amîndouă.

— Dacă ne silim să le activăm pe amîndouă, putem da lucidității noastre latine o transparență spre caracterul de mister al existenței, al căru sentiment ni-l dă dimensiunea noastră orientală, dar și acestui sentiment o expresivitate și o consecvență practică luminoasă, convîngătoare, cum nu i-o dau popoarele din Orient. Am putea fi clari și adînci, glumeți și serioși, comunicativi și interiorizați. Cred că de fapt, poporul nostru așa s-a manifestat în tot trecutul său, care n-a dat nici de-o creație spirituală exclusiv occidentală, nici de una exclusiv orientală, cum s-a întîmplat în vremea mai nouă cu creația intelectuală, care stă prea exclusiv sub influența occidentală. Dacă intelectualitatea noastră ar învâța mai mult de la această spiritualitate a poporului nostru de sinteză a contrastelor, ar crea o poezie, o proză literară de probleme, dar nu de probleme care rămîn înfundate în abisuri întincoase, în magisme insolubile, disperate.

— Această sinteză în adîncime a arătat-o poporul nostru în armonia bogată a podoabelor cu care și-a înfrumusețat hainele nereduse la două culori alăturate, ca la cele mai multe popoare, în jocul de nuanțe multiple ale cîn-

tecelor lui care exprimă stări sufletești de mare bogăție și delicatețe — spre deosebire de cîntările simple, uneori aspre, altele de usurate pasluni exterioare, ale celor mai multe popoare, în basmele sale pline de mister, dar și de frumusețe biruitoare.

— Poporul nostru a moștenit acest rol de nuanțat intermediar între Orient și Occident, echivalent cu rolul arătarilor căii celei drepte pentru unul și altul, din era bizantină. N. Iorga a spus că noi sîntem „Byzance aprîs Byzance”. S-ar putea spune mai precis că noi sîntem însuși Bizanțul continuu în complexitatea erei moderne contemporaneizat din epoca lui cea mai glorioasă în cele trei secole ce-au urmat după mutarea capitalei imperiului roman de la Roma la Constantinopol (la anul 312) înainte de pătrunderea slavilor în Peninsula Balcanică. În acea perioadă, teritoriul principal al imperiului era Peninsula Balcanică locuită de Tracii romanizați, sau ei înșiși romanici. Teritoriul românesc nord-danubian era de aceea unit, cel puțin spiritual, cu imperiul bizantin. Teritoriul trac era atunci teritoriul sigur al imperiului bizantin, aflat între haosul întretînut în Occident de popoarele migratoare și între cel întretînut în Asia Mică de presiunile persane și apoi arabe. Din punct de vedere spiritual, la răsărit de Bosfor se afirma monofizitismul (doctrina despre o singură natură în Hristos, cea umană topindu-se în cea divină) iar în Occident simpatia pentru nestorianism (doctrina despre două persoane în Hristos, fiecare natură din El, avîndu-și persoana proprie). Cea dintîi inclina spre panteism, cea de-a doua spre ideea separației între Dumnezeu și om, tendință rămasă proprie Occidentului pînă azi. În această situație un grup de călugări din Dobrogea s-a dus la Constantinopol și la Roma cu o formulă intermediară: „Unul din Treime s-a răstîgnit cu trupul”, care afirma unirea lui Dumnezeu cu firea omenească asumată în persoana Fiului Lui, fără ca ea să se contopească în El. Formula aceasta a reunificat creștinismul oriental cu cel occidental, înlăturînd o schismă apărută între Bizanț și Roma.

— Strămoșii noștri au împlinit o misiune pe care am putea-o împlini și noi azi.

— În general, de acest rol nu putem scăpa chiar cînd nu înțelegem că trebuie să ni-l asumăm. Panteismul lui Lucian Blaga nu exclude caracterul personal al „ființelor” și-l operează de a recunoaște că Europa are ca temelie spirituală sinodul de la Niceea, care a făcut o distincție clară între Dumnezeu și creatură, pe care arianismul tindea să le confunde.

— Gîndirea adevărată, nemîcinoasă, lipsită de „fara-fasticuri solenne” (N. Steinhart) are ca bază, ca punct de început două cîd întrupte într-un singur raport: cunoașterea prin nevoia, nădejdea, încrederea fiecăruia a Departelului, a Uniculului (M. Șora) și cunoașterea (prin iubire și numai prin iubire) a Aproapelului, a semenului. Într-un raport se așează și nu se macină piatra aceea din capul unghiului, pe care gînditorii neadevărata o dispregiuesc. Acest raport este, vedem, piatra pe care se zidește, se ridică Adevărul (nu adevărurile) care ține de veșnicia... imediată. Valabilitate indiscutabilă. Constat aceasta și gîndesc că întrebarea se va naște de la sine.

— Calea spre Departele nu e opusă celei spre Aproapele, spre semenul nostru. Dimpotrivă, fiecare o ușurează pe cealaltă. În taina Aproapelui care-și trăiește nu numai indefinitul, ci și dependența, ni se face transparent Departele, și iubirea tot mai sporită a Aproapelui nu poate fi hrănită decît din iubirea desăvîrșită existentă în Departele, care nu e un Subiect singular, ci un Tată care iubește un Fiu și e iubit de Fiul, avînd fiecare pe Duhul bucurîndu-se împreună de celălalt, ceea ce dă bucuriei Unuia de Altul intensitatea maximă.

— Încearcă să transform în întrebare o contestare a gînditorului Andrei Pleșu. În extenso și cu cenzură subiectivă, bineînțelese! „România trăiește (...) marea și probabil inevitabila dramă a uitării Bizanțului (Ochiul și lucrurile, 1976). Cum credeți că s-ar putea restabili, repune în drepturi viabile și firești, relația noastră actuală, contemporană, zilnică dacă se poate cu trăirea spirituală a unei „gramaticii bizantine”? Intervenția uitării în istorie (și nu numai) a învățat omenirea cu catastrofe, războaie, umiliri, împliniri, munci silnice... mai ales în viața armonioasă a spiritului. Oare încă n-a intervenit uitarea (și atunci se înșală cealaltă uitare — privirea noastră nelămurită) sau această uitare a intervenit altă de mult încît ochiul are înfișirarea celui din drumul Damascului (și atunci se poate vorbi fără mari probleme de o orbire fatală)? Bunul simț nu-l avem fiecare (nu cel din copilărie, cel lămurit de cei șapte ani, ci buna-simțire, cea din copilăria noastră terestră), (Al. Paleologu) buna primerece a lucrurilor, buna întocmire a înțeleșului. Lămurii-ne buna simțire a noastră și a Bizanțului.

— Cred că răspunsul la această întrebare e cuprins în răspunsul la întrebarea 4. Pot adăuga doar că o uitare pe accentuată a cuiva de sinea sa din trecut echivalează cu o pierdere a identității proprii. În special uitarea noastră de sinea noastră etică, ca miez spiritual al Bizanțului, ne ia puterea de a juca rolul nostru propriu de intermediar împăciuitoar între popoarele Europei, dînd îndemnul și altor popoare să-l imite.

— În lumea aceasta a noastră și-a tineretii greu cîștigată în favoarea spiritului, este mare nevoie de „bătrîni”, de înțelepți, de sfătuitoari, de danilii-sihaștri. Cine nu-i are trebuie să și-i caute. Cetatea, în structura-i modernă și modernă, nu prea pare a avea timp pentru așa ceva. Vorbii-ne despre înțeleptul în cetate, vorbiți-ne despre relația avu-ucenic.

— Bătrînețea de vîrstă înseamnă experiență îndelungată, înțelepciune despre ceea ce e bine de făcut și bine de evitat, cîștigată din pășanii proprii. Generațiile trebuie să adune în gîndirea și modul lor de comportare înțelepciunea cîștigată din experiențele trecute. Aceasta nu face pe tineri, bătrîni. Înțelepciunea ca înțelegere e permanent valabilă, e permanent înărnă. Cu altă vigoare și eficiență intervine în realitate cel ce nu bijbide din neștiință. Tinerii care învîță de la bătrîni ajung în lucrările ce le întreprind în mod mai sigur la reușită. Desigur, împrejurările sînt mereu altele, dar în judecarea a ceea ce trebuie făcut în ele, nu strică să se țină seama și de experiențele acumulate în împrejurări asemănătoare de alții.

Ioan Pinteia

Cella Delavrancea: „DINTR-UN SECOL DE VIAȚĂ”

Editura Eminescu, 1987, 622 p.

Ca o incununare a anului 1987 pe plan literar se înscrie cartea D-nei Cella Delavrancea, născută în 1887, în viață și în prezent. Cella Delavrancea a devenit „planistă concertistă” în țară și în străinătate, profesora de Conservator și critic muzical. Flica cea mai mare a scriitorului Barbu Delavrancea a dovedit că a moștenit fericit talentul tatălui său. Desfășurînd, ca într-un film, o lume a evenimentelor și personalităților istorice, literare, a pictorial și sculptural secolului nostru, în tonuri calde de farmec și melancolie, scriitoarea ne face să participăm la această lume.

Cartea cuprinde 7 capitole, fiecare din ele legate ca un tot unitar.

Cap. I se intitulază: „Universul prieten și lumea frumosului”. În acest capitol ne prezintă amintiri din copilăria sa din sec. 19 și prietenia strînsă dintre Viahuț, Caragiale și Delavrancea, demonstrînd prin citate

fragmentare felul lor de a vorbi sau recita sau popasuri din viața lor. Continuuă să ne înfățișeze pe „Conu” Petreche Carp, pe Mateiu Caragiale și pe Gala Galaction.

Scriitoarea reține anumite caracteristici majore ale figurilor descrise. Prezintă apoi pe marele cercetător al folclorului românesc Constantin Brîlolu care „rătăcea pe toate colacurile muntilor, în căruța, pe jos, ca să prindă pe cilindri de alamă bocete de îngropare, strigări de nuntă și jocuri țărănești”. Prezintă apoi momente din viața și activitatea marilor muzicieni români George Enescu și Dinu Lipatti.

În cap. II — Clîpe de viață — autoarea ne duce în „Bucureștii de altă dată” cu sărbătoarea primăverii, cu bătaia cu flori la șosea și vizitii cu trăsuri”, apoi la mare, la Eforie Nord și Techirghiol. Participă la defilarea Victoriei în Franța în mai 1919 și vi-

zitează „Tîrgul moșilor” din București. Vorbînd despre un flășnetar orb, autoarea scrie: „să credem că și prietenul flășnetarului că Dumnezeu este peste tot ce e viu și că din cer se va pogori mana mîngierii cerești, care va liniști cîntecul jalnic din sufletul nostru, în drum spre eternitate” (p. 116).

Vizitînd județul Vîlcea se oprește mai la toate mănăstirile de aici și reține, spre a ni le transmite, multe detalii care capătă o adîncă semnificație. La Mănăstirea dintr-un lemn e impresionată de construcția acesteia și de icoana SFINTEI FECIOARE CU PRUNCUL.

„La Surpatele, Pantocratorul n-are asprimea bizantină” ci bunătatea sfinților cum place poporului român. La ctitoria lui Brîncoveanu, la Hurezu

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Ioan Popescu Deleni

MĂRȚIȘORUL ȘI DOCHIA

(Continuare din pag. 1)

oile prin pădure, torcea lînă din furcă și, găsînd o para, i-a făcut bortă legînd-o de atî. Asta a fost la 1 martie și de atunci s-a lăit obiceiul”. Așa ar fi apărut mărțișorul.

Cît despre Baba Dochia aceasta își are o origine îndepărtată în tradiția populară românească. Insuși numele de Dochia a fost explicat de unii folcloriști ca provenînd din denumirea veche a țării noastre, Dacia.

Se zice că sînt 9 babe. La 1 martie intră Baba Dochia apoi celelalte pe rînd: Todora, Lunica, Mărțica, Mercurana, Joiana, Virita, Sitia, Dominica aproximativ după numele zilelor săptămîinii. Dochiei i se mai spune și Marta ceea ce în limba veche semită înseamnă „muritor, trecător”, aluzie probabil la sora Mariei din Evanghelie, pe care Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a muștratu-o că se îngrijeste „de multe” din cele lumesci. Alte nume oculte pentru babe sînt: Sofia, Sava, Ileana Cosînzeana, Măriuța, Frâșina, Cătălina, Lîna. De asemenea, sînt și numiri tinute mai în secret: pentru Baba Dochia zisă Chiridosia, apoi Barbara, Sîia, Jofica, Rebi, Luciana, Salomonie, Nîe, Aftinîe. Cele nouă babe se împart în trei grupe. Primele trei sînt: a semănătorului, a muncilor de vară și a culesului. Se crede că așa cum vor fi aceste 3 zile din martie așa vor fi și anotimpurile muncilor respective. Urmează zilele berzelor 4, 5, 6 martie, apoi ale cocorilor (7, 8, 9).

Legenda Dochiei este înființată în multe zone ale țării, în Maramureș (Izvoarele Izei), în Bucovina pe apa Humorului și la Rarău, în Făgăraș, Platra Craului, Sibiu, Sebeș, Vîrcio-

rova, Semenici, Gornovița (Mehedinți), Platra Caprei și alte părți, cu variante specifice locului.

Tradiția din nordul Moldovei spune că Baba Dochia cea cu 12 cojoace fugită de împăratul Traian, sau în alte versiuni mergînd cu oile și udnud-i-se cojoacele, își scutură sau își leapădă cîte un cojoc pe rînd în primele 12 zile ale lui martie. Șase dintre ele sînt bune, iar celelalte șase sînt rele. De aceea, zilele acestea sînt cu vreme schimbătoare. În alte zone ca Girfa Mare (Mehedinți), se spune că Baba Dochia a mers cu caprele la pășcut îmbrăcată cu 9 cojoace. Făcîndu-se cald și-a lepădat toate cojoacele și atunci a dat un ger înțet ce a înghețat și a împletit cu capre cu tot. Această legendă vine să explice toponimele de Babe și Dochia înființate cu deosebire la unele stînci din muntii noștri ca Babele din Buccegi, Dochia, din Ceahlău, Baba Dochia de lângă Vama Buzăului, apoi la stîncile de la Izvoarele Cerneli, Rîul Doamnei, Oțetului, Gîlortului.

Este evident că originea Dochiei este autohtonă. Numele ei atît de asemănător cu al Daciei, desemnează prin graul legendei și al tradițiilor folclorice de Anul Nou un mod de viață milenar la poporul nostru, păstoritul și agricultura, cu sensuri mitice de reală însemnătate în calendarul muncilor de primăvară și de peste an.

Figura Dochiei din Plugușor, gospodina „cea frumoasă” și soția „mîndruțului Traian” care face „colaci mari” „pentru plugari”, străbate veacurile cu aceeași aură de Mumă a patriei, iar în muntii se crede că este deschizătoare de izvoare cu apă limpede și bună.

Pr. prof. Mircea Păcurariu

(Continuare în pag. a 3-a)

BOGDAN PETRICEICU HASDEU

(1838 — 1988)

În galeria personalităților ilustre ale culturii românești Bogdan Petriceicu Hasdeu ocupă un loc aparte, lăsându-ne o operă grandioasă și în același timp rămânând în multe domenii un precursor al vieții spirituale moderne. S-a născut la 26 februarie 1838 la Cristinești (Hotin) într-o veche și renumită familie boierească basarabeană. Copil precoce, genial, și-a găsit în studiu un refugiu reconfortant (a rămas orfan de mamă la zece ani), impunându-se celor din jur prin cunoștințele sale enciclopedice. La 14 ani se înscrie la Facultatea de drept a Universității din Harcov, pe care o frecventează și tatăl său. Concomitent cu continuarea studiilor intră în armată ca junker într-un regiment de husari, iar în 1855 participă câteva zile la războiul Crimeii. Datorită concepțiilor sale democratice, caracterului independent și suspicios față de poliția țaristă (fratele său fusese arestat pentru activitate revoluționară), în februarie 1857 s-a refugiat la Iași, având 19 ani.

Tinărul prinț, poliglot, ce umea lumea prin erudiția sa, se alătură forțelor progresiste, în vederea realizării Unirii. La 11 noiembrie edita ziarul unionist „România” ajutat de A. Panu, Jurnal elogiat de M. Kogălniceanu, iar după aceea a tipărit „Foia de istorie și literatură” și „Din Moldova”, foaie științifică și literară, schimbându-i apoi numele în „Lumina”. În scurt timp se impune ca un polemist de temut, exprimându-și fără rezerve concepțiile sale democratice. Publicarea articolului „Perit-au dacii”, în cadrul căruia combattea purismul latinistilor, i-a atras numeroase animozități, deși adevărul era în totalitate de partea sa. În perioada leșană a fost profesor de liceu și ziarist. Donarea a 4000 de volume bibliotecii din Iași a stîrnit multă vîlvă, fiind numit custodele acestui așezămint. În urma neînțelegerilor ivite, în 1863, se mută la București, începînd o nouă etapă plină de neprevăzut.

La București continuă cu aceeași fervoare ziaristica, înființînd mai multe ziare și reviste: „Aghiută”, „Satyru”, „Traian”, „Columna lui Traian” și colaborînd la altele: „Buciumul”, „Românul”, „Perseverenta”. Această activitate îl răpea mult timp, însă muncea tenace cu convingerea că este util națiunii, pe care o slujea cu devotament, impresionînd prin patriotism și vasterile sale cunoștințe, în toate domeniile.

În anii 1867—1868 duce o amplă campanie împotriva dualismului, susținînd că „unirea politică a tuturor provinciilor este o necesitate istorică”. În acești ani se deplasează în Transilvania pentru a studia la fața locului suferințele românilor și a discuta cu fruntașii lor.

Fondarea societății „Românismul”, ce-l avea pe Hasdeu, urmărea susținerea culturii autohtone în tot ce are aceasta original, combătînd imitațiile, în genere cosmopolitismul. Prețuirea și continuarea pe baze noi, în spiritul vieții moderne, a tradițiilor, obiceiurilor și instituițiilor autohtone, cu dezideratele Societății „Românismul”, era concepută în spiritul internaționalismului, de a nu frîna dezvoltarea celorlalte naționalități și popoare.

În 1873 se retrage din ziaristică, pentru a se dedica în exclusivitate științei. Rezultatele științifice remarcabile înregistrate și pînă în acel an, însă savantul nu se mulțumea cu ce realizase. Încă din 1864 edita „Arhiva istorică a României”, publicînd numeroase izvoare slave referitoare la patria noastră. De altminteri Hasdeu e primul slavist al nostru de notorietate europeană. În 1865 a publicat monografia Ion Vodă cel Cumplit, iar la 1873 îi apare *Istoria critică a românilor*, ce trata Ţara Românească în secolul al XIV-lea, primind marea medalie de aur.

De acum înainte filologia și lingvistica îl absorb în cea mai mare măsură, elaborînd lucrări fundamentale: *Principii de filologie comparată* (1875), *Cuvinte din bătrîni* (1878—1881), *Etymologicum Magnum Romaniae*, 4 vol. (1886—1898) — un dicționar monografic de la A pînă la bărbat.

În pofida adversităților, meritele sale au fost recunoscute treptat, la început în țară (profesor la Universitate, directorul Arhivelor statului, membru al Academiei Române), apoi și-n străinătate (Academiile de științe din New York, Belgrad, Petersburg, Societatea de lingvistică din Paris și altele).

Hasdeu și-a încercat forțele și-n literatură. Dintre scrierile sale a rezistat drama „Răzvan și Vidra”, deși n-au lipsit și detractorii. Spre deosebire de negativiști, Eminescu o caracteriza ca o „dramă în cele mai multe privințe bună”, iar Caragiale scria „Răzvan este și va rămîne o bucată cinstită în literatura noastră... multe scene sînt cu adevărat dramatice și vrednice a mișca sufletul privitorilor”.

În 1888, în pînă în activitate creatoare, îl lovește o catastrofă neprevăzută. Moare fiica sa Iulia, o mare promisiune literară, moment dramatic ce-l frînuiește existența. Deși face eforturi susținute, totuși nu mai are concentrarea și randamentul de mai-nainte. În 1897 se mută în castelul de la Cimpina. Se stinge la 25 august 1907.

De la Dimitrie Cantemir, românii nu mai avuseseră un asemenea cărturar de anvergură, de factură enciclopedică, cu o largă cunoaștere europeană. Cunoașterea a numeroase limbi (clasice, slave, moderne) i-a permis o informare istorică fabuloasă, conținînd pe N. Bălcescu și M. Kogălniceanu, însă pe o treaptă superioară. Deși a purtat numeroase polemici, totuși adversarii, cu multă onestitate, i-au recunoscut meritele incontestabile în frunte cu T. Maiorescu, M. Eminescu, I. L. Caragiale, A. D. Xenopol și alte personalități, cu care polemizase savantul.

Cu trecerea timpului s-au stins patimile, iar opera sa se prezintă în adevărata sa grandioare, rămînînd un deschizător de drumuri în filologie, lingvistică, istorie, literatură și în același timp făcînd parte din pleiada făuritorilor culturii moderne românești.

Mihai Sofronie

SILVIU DRAGOMIR, istoric și patriot

(Continuare din pag. a 2-a)

srbească a lui George Brancovici (1924), *Vlahii din Serbia în secolele XII—XIII* (1922), *Vlahii și moriciții. Studii din istoria românismului balcanic* (1924), *Originea coloniilor române din Istria* (1924). Cercetările asupra acestor probleme le va relua spre sfîrșitul vieții, cînd va publica lucrarea *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în Evul Mediu* (București, 1959, 225 p.).

Alte lucrări privesc anul revoluționar 1848—1849 în Transilvania. Acum au apărut monografiile: *Avram Iancu* (1924), *Ioan Buteanu, prefectul Zărandului* (1928), *Un precursor al unității naționale: profesorul Constantin Romanul Vivu* (Discurs de recepție, 1929), *Nicolae Bălcescu în Ardeal* (1930), iar mai tirziu a întocmit o nouă monografie despre *Avram Iancu*, apărută postum (1965, 304 p., ed. II 1968). În 1938 i-a apărut valorosul studiu: *Les Roumains de Transylvanie à la veille du mouvement de résurrection nationale* (în vol. *La Transylvanie et extras*). În deceniul al cincilea a publicat prețioasa colecție de *Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania în anii 1848—1849* (Sibiu-Cluj 1944—1947, au apărut 4 volume, unul n-a mai fost publicat).

Tot în perioada interbelică s-a ocupat de activitatea unor patrioți români care au avut un rol însemnat în evenimentele premergătoare anului 1918: *Vasilie Goldiș* (1936) și *Ioan Mihu* (un volum special cu opera sa, intitulat: *Spicuri din gândurile mele, politice, culturale, economice. Cu un studiu introductiv*, Sibiu, 1938, XLVIII+500 p.).

S-a ocupat acum și cu probleme de istorie a artei, studiînd arhitectura și pictura unor biserici hunedorene: *Vechile biserici din Zărand și ctitorii lor în secolele XIV și XV* (1929), *Ctitorii bisericilor din Birsău* (1932).

Agravarea revizionismului northyst, l-a determinat să inițieze apariția publicației *Revue de Transylvanie*, din 1934 pînă în 1943, în care — alături de alți istorici clujeni — a publicat o serie de studii privitoare la politica de maghiarizare din Transilvania de pînă la 1918 sau cu privire la drepturile românești asupra teritoriilor intracarpatice. Alte lucrări — apărute în limbi de circulație — erau consacrate politicii statului român creat în 1918 față de naționalitățile conlocuitoare și cultele religioase din perioada interbelică. Fiind un apreciat cunoscător al problemei, în 1938—1940 a fost numit „ministru al minorităților”.

Prodigioasa sa activitate științifică desfășurată la Sibiu și Cluj a dus la alegerea sa ca membru activ al Academiei Române, la 25 mai 1928, în locul rămas vacant prin moartea prematură a Ilustrului istoric și arheolog Vasile Pârvan.

Notăm și faptul că la Sibiu, Silviu Dragomir a fost ales deputat mirean în Sinodul eparhial al Arhiepiscopiei, iar după 1921 în Adunarea eparhială a noii Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului. După ridicarea Bisericii noastre în treapta de Patriarhie, a fost ales în Congresul Național Bisericesc, din partea eparhiei Clujului. Și-a expus părerea — în scris sau prin cuvînt — într-o serie de probleme care interesau Biserica. În 1933 a făcut parte dintr-o delegație a Bisericii noastre care s-a deplasat la Belgrad și Carlewiț, spre a încheia o convenție bisericească cu Iugoslavia.

În ultimii ani ai vieții, Silviu Dragomir a condus un colectiv de istorie modernă, în cadrul Institutului de istorie și Arheologie din Cluj (1957—1962). Acum i-a apărut și lucrarea menționată mai sus despre *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice* (1959), dar postum valoroasa monografie închinată lui *Avram Iancu* (1965 și 1968). Tot postum i-a apărut și un documentar studiu intitulat *Românii din Transilvania și unirea cu Biserica Romei* (în rev. *Biserica Ortodoxă Română* din LXXX, 1962, nr. 9—10, p. 863—927), în care aducea o serie de precizări și interpretări în legătură cu așa zisul „manifest de unire” din 7 octombrie 1698, demonstrînd că acest act, ca și unele preținse „sinoade” de unire în anii 1697—1700, nu erau altceva decît plăsmuri ale iezuiților interesați în realizarea dezbinării românilor transilvăneni.

A încetat din viață la București, la 23 februarie 1962. Acesta a fost profesorul, istoricul și militantul pentru realizarea unității noastre de stat și pentru apărarea integrității teritoriale a țării. Numele lui va rămîne înscris cu cinste în panteonul istoriografiei românești, dar și în conștiința Bisericii strămoșești, pe care a slujit-o prin scrisul și cuvîntul său.

CĂINȚĂ — ÎNDREPTARE — IERTARE

Păcatul tulbură nu numai ființa omului ci și legătura lui cu Dumnezeu, pe care păcătoșul L-a ofensat, călcînd voia Sa. Pentru înlăturarea acestei stări e necesară căința. Fără căință nu este iertare, iar fără iertare nu este pace cu Dumnezeu, cu aproapele și și noi înșine.

Căința este ușa de intrare în împărăția lui Dumnezeu, care „nu este mîncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfînt” (Rom. 14, 17). Ea este întoarcere de la întineric la lumină, de la rătăcire la adevăr și la adorarea lui Dumnezeu. Căința este o mutație ontologică spirituală, o schimbare fundamentală a sensului trăirii. Ea este durerea sinceră și cu lacrimi a inimii pentru trecutul nostru păcătos și dorința pentru o viață nouă, după voia lui Dumnezeu. Cu ajutorul harului divin căința sinceră și permanentă restaurează „chipul” lui Dumnezeu în suflet, îl luminează și-l călăuzește să ajungă la armonia cu El, la „asemănarea” cu El și la îndumnezeirea sa.

Căința este fereastra sufletului omnesc, deschisă de harul lui Dumnezeu, ca să intre lumina și căldura Soarelui Hristos, dătător de viață curată și sfîntă. În lumina harului căinței, omul se regăsește pe sine ca fiu al lui Dumnezeu pe drumul destinului său de slujitor și adorator al SĂU. Ea îl transfigurează total. Cel ce se căiește cu adevărat simte păcatele sale ca raze adînci în trupul sfînt al Domnului Hristos, și doar inima pentru ele, îi pare rău și plînge pentru ele, pentru că prin ele a răstîgnit a doua oară pe Mîntuitorul, care suferă și merge la moarte pentru binele fiecărui în parte.

Astfel prin căință adevărată, sinceră și reală, prin căință trăită intensiv și simțită ca durere personală, se desființează omul cel vechi din noi, se abolște păcatul sub toate formele lui. În gînd, în vorbă și-n faptă și renaste omul nou, creat după voia lui Dumnezeu. Căința îl îmbracă în haina nevinovăției, în „duh și adevăr” cum a ieșit din apa Sf. Botez. De aceea Taina Sf. Pocăințe sau a Mărturisirii este al doilea Botez.

Căința cheamă sufletul la autodepășire în colaborare cu harul divin. Ea scoate sufletul dintr-o automulțumire, îl face nemulțumit de sine înșuși, dar nu ca un revoltat, ci ca unu care se muștră că a făcut prea puțin pe calea virtuților, ca să se apropie de Dumnezeu. Prin această căință izvorînd din smerenție, sufletul se leagă tot mai mult de Dumnezeu, se identifică cu El, ca să se îmbogățească în El și să rămînă în vecl al SĂU.

Căința cheamă sufletul într-o relație nouă cu Dumnezeu, o relație creatoare.

Prin efectul său îndumnezeitor, căința dovedește că este de la Dum-

nezeu și că harul Său lucrează în ea, Dumnezeu rînduind căința să-l ridice pe om la asemănarea cu Sine, cum a fost destinat creatural.

De la Dumnezeu — și nu de la om — izvorăște adevărata și binefăcătoare căință, Dumnezeu a așezat-o, ca o piatră de hotar la deschiderea porților de intrare în Testamentul Nou, în legea cea nouă a iubirii și a împăcării noastre cu El. Cu chemarea la pocăință începe Domnul Iisus opera mesianică pentru izbăvirea neamului omnesc și tot cu ea și-a încheiat la Iordan opera profetică Sf. Ioan Botezătorul. El zic: „Pocăiti-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor...” (Mat. 3, 2; 4, 17). Domnul însuși se revelează ca mesager al pocăinței: „N-am venit să chem pe cei drepti, ci pe cei păcătoși la pocăință” (Mat. 9, 13). Pocăința vine din cer, de la Părintele cereș, o vestec proorocii și ea cheamă pe toți oamenii, indiferent de neam, rasă, clasă socială, vîrstă și sex etc. O propovăduiește Iona minivitenilor păcătoși, care l-au ascultat și urmat (Mat. 12, 41).

Sf. Apostolii primesc mandatul chemării neamurilor la îndreptare, în numele Mîntuitorului Hristos, după cum scris este în Sf. Scriptură: „Hristos trebuia să pătmească și a trela zi să învieze din morți și să se propovăduiască în numele Lui îndreptarea și iertarea păcatelor la toate neamurile, începînd de la Ierusalim” (Luca 24, 16—17).

Devotații Domnului și fideli pînă la moarte mandatului primit, Sf. Apostolii propovăduiesc și cheamă neamurile la pocăință, la îndreptare. În lumina harului gîsolălii, în ziua de Rusali, la revărsarea Sfîntului Duh în Cincizecime peste Sf. Apostoli, Sf. Petru plin de credință și de curaj, vorbește neamurilor despre Hristos cel răstîgnit și înviat și, mișcîndu-le inima în adînc, la dorința acestora le zice: „Pocăiti-vă și să se boteze fiecare din voi în numele lui Iisus Hristos spre iertarea păcatelor și veți lua darul Sfîntului Duh...” El au primit cu dragoste cuvîntul lui și s-au botezat... ca la trei mii de suflete” (F. Ap. 2, 37—41). Pe același drum merge Sf. Ap. Pavel care, după ce vorbește filozofilor greci din areopagul Ateni, despre Dumnezeu cel necunoscut de ei, revelat în Iisus Hristos cel înviat, le zice cu fiurul profund al credinței convingătoare: „Dumnezeu trecînd cu vederea anii nestîlnici, acum poruncește tuturor oamenilor de pretutindeni să se pocăiască” (F. Ap. 17, 23, 30). Iar unii l-au ascultat și l-au urmat” (v. 34).

Dumnezeu a chemat și cheamă la pocăință prin aieșii Săi. La chemarea lor, sufletul leșe din întineric, se trezește din somolența păcatului și se deschide spre Dumnezeu ca și floarea de cicoare dimineața la lu-

mina soarelui și urmează mersul lui. După cum nu oala cea pierdută își caută păstoral, ci păstoralul cel bun merge după ea și aflîndu-o se bucură de ea (Luca 15, 4—6) și după cum nu drahma cea pierdută se arată femeii care a pierdut-o ci aceasta se bucură de găsierea ei. (Luca 15, 8—9), tot așa nu sufletul rădăcit îl află pe Dumnezeu, ci Dumnezeu cel plin de bunătate și milă față de soarta lui nenorocită, îl caută de-a lungul vieții sale. Dumnezeu caută pe om pentru că iubeste sufletul lui care este „chipul” Său desfigurat însă de păcate. El îi vorbește blînd și îl readuce la lumină, pe drumul „asemănării” cu Sine să se bucură cu îngerii în cer (Luca 15, 7).

Sfînta Scriptură ne stă mărturie dreaptă că Dumnezeu cheamă sufletul nostru la căință, iar nu sufletul merge de la Sine spre ea. Astfel Mîntuitorul Hristos îl caută pe Zaheu vameșul în dud și chemîndu-l la Sine i-a zis: „Zahau, grăbește de te coboară, că astăzi în casa ta trebuie să rămîn. Și grăbindu-se s-a coborît și l-a primit bucurîndu-se” (Luca 19, 5—6). La fel, Domnul îl caută pe slăbănogul de 38 de ani la Iacul Betezda și îi dă sănătatea sufletească și trupească legată de iertarea păcatelor; apoi, îl atenționează ca pe un fiu și frate al Său, zicîndu-i: „Iată-te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșesti, ca să nu-ți fie ceva mai rău” (In. 5, 14).

Domnul Iisus este cu noi toți de-a lungul vieții. El este în noi de la Botez și nu ne părăsește, chiar cînd noi îl alungăm prin păcatele noastre. De la naștere și pînă la moarte, El ne vorbește tainic la „urechile” sufletului să ne deschidă ochii inimii și să ne lumineze căutele: „Iată stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine...” Sîrguiește dar și te pocăiește” (Apoc. 3, 19, 26).

Glasul Domnului a răsunat puternic în sufletul fiului pierdut, din Evanghelia. Nu de la sine l-a venit gîndul cel bun al întoarcerii, zicîndu-și: „Citi argați ai tatălui meu sînt îndestulați cu pînă, iar eu pier ai de foame! Mă voi scula și mă voi duce la tatăl meu și-i voi zice: „Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sînt vrednic să mă chem fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi. Și sculîndu-se a venit la tatăl său...” care l-a iertat și s-au bucurat împreună (Luca 15, 17—32).

Întoarcerea la Dumnezeu înseamnă părea de rău pentru păcat, plecarea capului în scaunul Mărturisirii sau al Spovedaniei, hotărîrea de a nu mai greși, îndeplinirea întocmai a canonului sau epitelimii, după toate acestea venind iertarea pe care o acordă Dumnezeu prin preotul care ascultă mărturisirea.

Prot. dr. Simion Radu

adică pîine binecuvîntată, s-au mai numit și *αναφορά* sau sacrificiu, căci ne aduc aminte de apele făcute după Sfînta Liturghie din ofrandele ploșilor, zise pe atunci *αναφορά*. Aceste rămășițe s-au mai numit și *αντιδώρον*, adică pîine dată credincioșilor în locul darurilor sfînte, în locul Euharisticii.

Despre anafură (anafură)

Anafura — antidoron-ul — se oferă acelor credincioși care nu sînt vrednici a se împărtăși cu sfintele taine. „Această pîine sfîntă, zice Simeon al Tesalonicului — fiind însemnată cu copia și primind cuvinte sfînte, nu este împărtășirea cu trupul Domnului, căci aceasta este taina, iar anafura este numai dătătoare de sfîntenție și dărîtoare de dumnezeiescul dar, care se dă cu cuvintele cele de la proscomidie”.

Așadar, din secolul al IV-lea s-a introdus anafura la sfîrșitul Sfîntei Liturghii. Astăzi anafura se face din prescura din care se scoate sfîntul agnet, fapt care ne dovedește că stă în strînsă legătură cu Sfînta Cuminecatură.

O rugăciune specială pentru sfîntirea anaforei nu există în Liturghie. Pentru primirea anaforei se cere multă evlavie sufletească și trupească

și se dă numai celor ce nu au mîncat nimic înainte de a veni la Sfînta Liturghie. Este pîine binecuvîntată și cinstită ca atare. Bărbatul și femeia trebuie să-și păstreze curătenia spre ziua cînd vor să ia anafura, altfel vor fi lipsiți de ea.

În biserică noastră anafura se taie în altar de către cîntăreț sau paraclisier și se împarte credincioșilor după miruire. Unii preoți obișnuiesc să o dea credincioșilor în clipa cînd îi miruiesc, în alte biserici, anafura se pune într-un vas sau coșuleț și ia fiecare cît dorește. Sînt creștini care iau anafura acasă pentru toată săptămîna și dimineața, pe nemîncate, în zilele următoare, pînă la cealaltă Sfîntă Liturghie, iau anafura. În limba română s-a păstrat pînă azi numirea de anafură sau anafură dată rămășițelor pîinii binecuvîntate.

Cînd la strană se cîntă Axionul, după ce preotul a citit rugăciunile din liturghier, ia vasul cu anafură, citește rugăciunea anaforei! „Pentru rugăciunile prea sfîntei Maicii Tale, Doamne Iisus Hristoase, binecuvîntată pîinea aceasta, ce se va da în locul Sfîntelor Tale Taine totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”, atinge vasul de sfîntul disc și de sfîntul potir și apoi duce vasul la locul lui, pentru ca la vremea cîvenită să vină paraclisierul și să o taie.

Nu se cuvine preotilor a lăsa binecuvîntată anafura în timpul axionului. În cazul cînd nu este anafură suficientă din prescura din care s-a scos sfîntul agnet, liturghierul are lămurirea necesară. La miruire preotul rostește cuvintele: Ajutorul meu de la Domnul, Cel Ce a făcut cerul și pămîntul.

Pr. Ilie I. Țintă

Cella Delavrancea: „DINTR-UN SECOL DE VIAȚĂ”

Editura Eminescu, 1987, 622 p.

(Continuare din pag. a 2-a)

observă că în naos sînt 360 de compoziții picturale. Urmează vizitarea mănăstirii de la Baia de fier, Cozia și orașul Rimnicu Vilcea.

În cap. III Călătorii, ne descrie călătoriile făcute în Italia, la Neapole, Salerno, Paestum și Capri unde se spune că a fost exilat Pontiu Pilat, bolnav de lepră și unde s-a sfîrșit. Urmează vizita la Nürnberg, Petra (Transiordania) și la Paris, în 1971.

Cap. IV Arpegii în do major, prezintă impresii trăite la diferite concerte muzicale de pian și diferiți mari artiști și compozitori ca: Chopin, Bach, Beethoven, Mozart, Hayden, Wagner. Apoi prezintă pe compozitorii români spunînd că „Enescu este un mare arhitect al armoniei sonore”. Sînt citați apoi Dinu Lipatti, Mihai Jora, George Enescu, Ionel Perlea, Tiberiu Brediceanu, Ioana Ni-

cola „venită de la țară, dintr-un sat al Oltului” și pianista Aurelia Cionca, spunînd că scopul final al vieții este perfecțiunea care este „întîrită mai ales de un HAR, iar expresia cea mai nobilă a perfecțiunii rămîne totuși puterea morală, conștiința care înalță pe om deasupra animalului, dragostea de țară și bunătatea, arma cea mai bună împotriva invidiei, orgoliului și zgrieciei. Armonia liniștii interioare nu se obține decît prin străduința noastră către perfecțiunea morală” (p. 178).

Cap. V Dans. În acest capitol sînt prezentați dansatorii străini Kreutzberg, Sakaroff, Nyota-Inyoka și baletrini români Florea Capsali și Iris Barbură.

Cap. VI Cei de teri și cei de azi. În acest capitol marea memorialistă ne prezintă figuri și momente din viața unor mari poeți pe care i-a cunoscut, dînd relatări despre opera lor.

Astfel defilează prin fața noastră Ana de de Noailles, Elena Văcărescu, Octavian Goga, Victor Eftimiu, Niculina Delavrancea, Ion Pillat, pictorii Grigorescu, cu care era bun prieten Delavrancea, Andreescu, Luchian, Pallady, Iser, sculptorii Medrea, Brăncuși pe care-l vizitează la Paris, mari oameni de stat ca Nicolae Titulescu.

Cap. VII Pagini regăsite. Se redau părți din jurnalul tînut de scriitoare cu evenimente internaționale și din țară. Patriotismul luminat al scriitoarei este redat prin amintirea scenelor din primul război mondial și de la cîntărețul din 1977.

Urmează apoi repere istorico-literare scrise de îngrijitorul ediției Valeriu Răpeanu. Lectura operelor literare a Celinei Delavrancea prilejitește oricui se apleacă asupra paginilor ei, bucuria frumosului.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Din A G E N D A
Prea Fericitului Patriarh

T E O C T I S T

● **Vineri, 1 ianuarie a.c.** — cu prilejul Praznicului Tăierii împrejur a Domnului nostru Iisus Hristos, pomenirii Sf. Vasile cel Mare și Anului Nou, Prea Fericitului Patriarh Teoctist a săvârșit Sf. Liturghie la Catedrala patriarhală din București, la sfârșitul căreia s-a oficiat Te-Deum de început de an, iar P.F. Sa a rostit un ales cuvânt de învățătură.

— Potrivit tradiției, în după-amiaza acestei prime zile a Noului An, Prea Fericitului Patriarh Teoctist înconjurat de o parte din membrii Sf. Sinod, s-a întâlnit cu președintele capitalei și cu colaboratorii direcți din cadrul Administrației patriarhale din Arhiepiscopia Bucureștilor, cu cadrele didactice de la Institutul și Seminarul Teologic din București. În numele tuturor a vorbit P.C. Preot Protoieru Enache Sibianu de la Protoieria Giurgiu-Nord.

— În încheiere a vorbit P.F. Patriarh Teoctist care a adresat întregii asistențe urări de sănătate și prosperitate cu prilejul Noului An. În această atmosferă de început de an, corala preoților Capitalei, dirijată de Pr. Victor Frangulea a susținut un concert de colinde de Crăciun și Anul Nou.

● **Duminică, 3 ianuarie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Biserica parohială „Sf. Ioan” din municipiul Ploiești, județul Prahova. La sfârșitul slujbei P.F. Sa a ținut un bogat cuvânt de învățătură și zi-dire sufletească.

● **Miercuri, 6 ianuarie a.c.** — Cu prilejul marului praznic al Botezului Domnului, Prea Fericitului Patriarh Teoctist, înconjurat de Prea Sfinții Episcopi-vicari patriarhali Vasile Tîrșoviteanul și Nifon Ploieșteanul, în fruntea unui sobor de preoți și diaconi, a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la catedrala patriarhală, la sfârșitul căreia s-a oficiat slujba sfințirii apei mari, rostind cuvântul praznic.

● **Duminică, 10 ianuarie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a făcut o vizită în județul Prahova, cu care prilej a vizitat Mănăstirea Sinaia.

● **Joi, 14 ianuarie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a primit pe Dl. arhitect Constantin Marinescu, președintele ACIER de la New York. Oaspetele a fost însoțit de Dl. prof. Virgil Căndea, secretarul Asociației „România”.

● **Vineri, 22 ianuarie a.c.** — La Palatul patriarhal din București, P.F. Patriarh Teoctist a primit pe Dr. Gianfranco Rossi, secretar general al Asociației Internaționale pentru apărarea libertății religioase, de la Berna, Elveția.

— La primire au luat parte: I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului și P.S. Episcop-vicar patriarhal, Nifon Ploieșteanul.

● **Luni, 25 ianuarie a.c.** — Prea Fericitului Patriarh Teoctist a luat parte la adunarea solemnă omagială consacrată celei de a 70-a aniversări a zilei de naștere și sărbătoririi a peste 55 de ani de activitate revoluționară a Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, care a avut loc la Sala Palatului R.S. România.

● **Marți, 26 ianuarie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a participat la Recepția organizată în onoarea Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul celei de a 70-a aniversări a zilei de naștere și sărbătoririi a peste 55 de ani de activitate revoluționară.

● **Joi, 28 ianuarie—vineri, 5 februarie a.c.** — P.F. Patriarh Teoctist a făcut o vizită de lucru în cadrul Arhiepiscopiei Iașilor. A slujit și a cercetat biserici și mănăstiri în restaurare, a rezolvat lucrări administrative și a dat îndrumările necesare bunei desfășurări a activității Centrului eparhial de la Iași.

Corul elevilor seminarești, pregătit și dirijat de P.C. Pr. Prof. Vasile Stancu, a susținut un frumos concert în cinstea Sf. Trei Ierarhi, după care P.C. Arhid. Prof. Constantin Bradea — directorul Seminarului, a mulțumit înalților ierarhi și tuturor celor prezenți pentru participarea la această zi de sărbătoare a elevilor și profesorilor Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

ALBA IULIA

Te-Deum. Cu acest prilej P.S. Sa a rostit un cuvânt de învățătură, adresând credincioșilor prezenți urări de bine și sănătate, un nou fericit cu împliniri bogate pe tărâm sufletesc și social-obstesc.

● **Duminică, 3 ianuarie 1988**, la Vecernie, credincioșii parohiei Alba Iulia-Maleri I, păstoriți de vrednicul preot Ioan Andreicuț, au avut în mijlocul lor pe P.S. Episcop Emilian.

● **Miercuri, 6 ianuarie 1988**, P.S. Sa înconjurat de un sobor de preoți a oficiat Sf. Liturghie în catedrala episcopală hirotonid întru diacon pe absolutul Serbu Ioan — licențiat în teologie. După Sf. Liturghie s-a făcut slujba Agheșmei celei Mari.

● **Joi, 7 ianuarie 1988**, Soborul Sf. Ioan Botezătorul, sărbătoare bisericească ce încheie șirul de sărbători început la praznicul Nașterii Domnului, a fost și în acest an prilej de hrană duhovnicească pentru credincioșii catedralei episcopale. La vecernie au luat parte P.S. Episcop Emilian, preoți din municipiul Alba Iulia, salariați ai Centrului Eparhial și credincioși, făcându-se îndătinată împărțirea a darurilor.

● **Duminică, 10 ianuarie 1988**, P.S. Episcop Emilian a vizitat parohiile Vurpâr, și Vințul de Jos din prot. Alba Iulia.

● **Miercuri, 13 ianuarie 1988**, P.S. Sa a primit vizita ecumenică a Excelentei Sale episcopul Jakob Antal, al Episcopiei romano-catolice Alba Iulia, întretinându-se în spiritul bunei înțelegeri și al dragostei în Hristos Mîntuitorul.

ORADEA

● **Vizite pastorale arhierestii.** Prima vizită a fost făcută duminică, 24 ianuarie 1988, la biserica „Bunavestire”, păstoriți de preoții Ioan Gudea, paroh, și de pr. consilier eparhial Nicolae Mara, preot împreună-slujitor. Cu acest prilej s-a făcut binecuvîntarea lucrărilor de reparații exterioare (tencuială în terasit), apoi s-a săvârșit Sf. Liturghie. După-masă, ierarhul a oficiat slujba vecerniei în biserica parohială Oradea-Vii (C.F.R.), păstoriți de preoții Gheorghe Nemes și Dumitru Meșesan. Duminică, 31 ianuarie 1988, arhiepiscopul a săvârșit Sf. Liturghie în biserica parohială Oradea-Oloșig, păstoriți de preoții dr. Gheorghe Litiu și de pr. consilier eparhial Vasile Sabău, preot împreună-slujitor, iar vecernia a fost oficiată în Catedrala episcopală (Biserica cu Lună). La fiecare sf. slujbă, P.S. Episcop Vasile a ținut ziditor cuvânt de învățătură, îndemnînd pe credincioși să fie în continuare buni filii ai Bisericii strămoșești, statornici în credința străbună și devotați cetățeni ai Patriei, muncind cu sîrg pentru bunăstarea materială și spirituală a întregului popor și pentru întărirea climatului de pace în lume. De asemenea, a evocat aniversarea a 70 de ani de la Unirea cea mare, ce se va sărbători în acest an la 1 Decembrie.

● **Sedintă de lucru.** Joi, 21 ianuarie 1988, a avut loc la Centrul eparhial, sub președinția P.S. Episcop Vasile, o ședință comună de lucru a Consiliului eparhial și a protopopilor din eparhie, cu participarea cadrelor de conducere de la Centrul eparhial. Protopopii au prezentat rapoartele de activitate asupra anului precedent și planurile de activitate pentru anul în curs. Responsabilii secțiilor de activitate de la Centrul eparhial au făcut comunicări de ordine și dispoziții pentru bunul mers al vieții bisericesti în eparhie. În cuvîntul său, ierarhul a făcut aprecieri în spirit obiectiv asupra modului cum s-a desfășurat viața bisericăscă în parohii, la protopopiate și Centrul eparhial, dînd îndrumări ca în noul an să se intensifice și mai mult activitatea pastoral-misionară, precum și cea administrativ-gospodărească și cea social-patriotică.

Semnalăm... Semnalăm...

● Am primit o carte de versuri selecționate de Nicolae Manolescu din opera unei poete plecate înainte de a-și vedea cartea tipărită: Anita Raluca Buzinschi: „Versuri pentru aer” (Cartea românească, 1986, 156 p.).

Prima poezie începe așa, profetic:

„Mi-am făcut traista și am trecut dîncolo
Binișor, ca din vis în realitate.
Numai atît așteptam.
N-am mai putut să stau în echilibru
Pe hotarul dintre două lumi”.

Toată poezia merită citită. Și celelalte.

● American Romanian Review (XI, 7—8/1987) e dedicată lui Ion Agârbiceanu. Printre altele publică în întregime „Limba noastră” de Al. Mateevici, de la a cărui naștere se vor împlini anul acesta 100 de ani.

● O reușită suită de portrete literare, intitulată „Însemnări despre scriitori”, publică la editura „Facla”, Iulian Negriță. Printre cei de care se ocupă se află Iancu Văcărescu, Timotei Cipariu, Andrei Mureșanu, Mihai Eminescu, Oct. Goga, Lucian Blaga ș.a. Sub titlul modest, se află, de fapt, exegeze la opere selecționate cu rigoare și considerații de ansamblu care încearcă, și reușesc, să alctuiască portrete în care cei în cauză s-ar recunoaște cu ușurință „ca la pictor”. Din loc în loc autorul limpezește și cite o problemă controversată, în legătură cu cei despre care scrie. E o carte care se citește cu interes și plăcere.

● **Semnalăm o frumoasă carte de poezie, semnată de Miron Scorobete: „Scrisori din Isihia” (Dacia, Cluj-Napoca, 1987, 112 p.). Iată un ecou argheziean:**

„Mă duc și astăzi pîn la Dumnezeu
El umblă încă-n umbrele grădini...”

Foarte frumoasă e poezia Vestea:

„Pe-o ninsoare precaurată
Vine cerul peste noi
Dă-mi o veste despre iese
Dă-mi o veste despre oi”.

Și multe ar mai fi citabile.

● Revista „ANAPLISIS” din Grecia nr. 316 (nov.-dec. 1987) publică un interesant interviu, pe teme de spiritualitate românească, cu pr. prof. Constantin Galeru de la Institutul Teologic Universitar din București și cu arhim. dr. Casian Crăciun de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. Tot din Grecia, revista „SYNDESMOS” în două numere (nov. și dec. 1987) ne aduce frumoase impresii despre teologia, spiritualitatea, viața mănăstirească, arta românească și în special ospitalitatea și omenia ce ne sînt atît de specifice, scrise în urma unui pelerinaj ecumenic făcut de 40 de europeni în România, în majoritate călugări și călugărițe. Semne frumoase de ecumenism!

● Într-o antologie de poezie americană intitulată „The New York Poetry Foundation Anthology” (Spring 1986, p. 147) a apărut poemul: „ANOTHER VANITY” de George Alexe. De asemenea poemetele „Rumor”, „Holocaust” și „Confession”, de același autor, în volumul „Hears on Fire: A Treasury of Poems on Love” (Santa Cruz, California, The American Poetry Association, 1986). Un alt poem intitulat „The unknown continent” în volumul „Best New Poets of 1986” (Santa Cruz, California, The American Poetry Association, 1987, p. 37).

● Il știam pe George Alexe editor (Romanian Communion), prozator, folclorist și poet de limbă română. Iată-l pătrunzînd și în literatura americană. Îi facem urări de succese tot mai mari.

● În revista „Byzantiaca” tom. 60 din Tesalonica (1986) a apărut studiul prof. Emilian Popescu de la Institutul Teologic din București, intitulat: „The City of Tomis as an Autocephalous Archbishopric of Scythia Minor (Dobruja). Remarks on the Chronology of Epiphanius Notitia.” (Cetatea Tomisului ca arhiepiscopie autocefală în Scythia Minor — Dobrogea. Remarci asupra cronologiei Notitiei lui Epifaniuș). E o contribuție importantă scoasă din Notia episcopatului a lui Epifaniuș, din care apare existența la Tomis a unei arhiepiscopii autocefale, fapt care pînă acum nu s-a bucurat de o tratare ca aceasta a prof. Emilian Popescu. Cu acest prilej prof. Popescu face o lungă incursiune în Istoria acestui scaun episcopal, arătînd pe cei mai vechi ierarhi ai lui și ce activități au desfășurat în lumea creștină a vremii. Studiul merită nu numai atenția specialiștilor, dar și a celor care se ocupă de istoria Bisericii Ortodoxe Române și a vechimii creștinismului la români.

● A apărut „Îndrumătorul Bisericesc, Misionar și Patriotic” al Episcopiei Rîmniceului și Argeșului, tipărit cu binecuvîntarea Prea Sfințitului Episcop Gherasim, pe anul 1987.

● În afara unor studii teologice semnate de pr. prof. Dumitru Radu, pr. prof. Const. Galeru, de unele studii și articole privitoare la viața pastorală semnate de pr. Gh. Chirișescu și pr. prof. Ilie Moldovan, remarcăm în special studiul pr. Ion Bălăceanu: „Două secole de la apariția primei „Gramatici Românești” a lui Ienache Văcărescu, studiul lui N. Ologu intitulat „Circulația cărții vechi rîmnice” cu o informație extrem de bogată și contribuția deosebită a P.S. Arhieru Calinic Argatu, intitulată „Un scriitor necunoscut: Casian Cernicanul”. Mai semnează Ion Obretin, prof. Dr. Nic. V. Dură, pr. Dr. Marin Branște, pr. prof. Mircea Păcurariu și alții. Versuri publică Theodor Damian.

● Virgil Căndea semnalează existența la Muntele Athos a unui „urias tezaur de documente privitoare la istoria românilor”. („România literară”, 35, 1987, p. 18—19). Pentru cine ar vrea să știe ce se ascunde în spatele cuvîntului „urias”, precizăm că e vorba de cca. 20.000 de documente. Cîta istorie încă ascunsă! Documentele sînt fragmente de viață din trecut. Ele aduc trecut în prezent. Ne fac contemporani cu ceea ce, sub această formă, vine pînă la noi. Cu cit explorăm mai multe, cu atît „vedem” mai mult în trecut, făcînd din ochii de atunci ochii noștri. Ce teritoriu urias de istorie și cultură și viață socială și religioasă românească încă necunoscut — aceste 20.000 de documente! Unde ne sînt exploratorii? Mai poate fi istoric acela care, aflînd despre ele, poate dormi liniștit?

● Mariana Brădescu, pornită „Pe urmele moștenirii brîncovenesti” (Contemporanul nr. 44, 1987, p. 4) notează cîteva știri importante pentru posteritate cu privire la palatul episcopal de la Buzău, restaurat în stilul original brîncovenesc la o inițiativă și ca urmare a descoperirilor episcopului Buzăului dintre anii 1980—1982.

ANTONIE P.

SIBIU

Sfinții Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie și Ioan, sărbătorii la 30 ianuarie, sînt, după cum se știe, patronii învățămîntului teologic ortodox, zi sărbătorită și în acest an la Institutul Teologic Universitar din Sibiu în mod cuvenit. Astfel, în catedrala mitropolitană a fost săvârșită Sf. Liturghie arhierescă de către P.S. Episcop Gherasim al Rîmniceului și Argeșului, răspunsurile fiind date de corul studenților teologi, condus de P.C. prof. I. Popescu. A predicat P.C. prof. V. Mihoc. La momentul cuvenit s-a făcut o ectenie specială pentru profesorii Institutului nostru teologic din Sibiu și foștii săi studenți adormiți întru Domnul, iar la sfârșitul Sf. Liturghii, P.S. Episcop Gherasim a rostit o rugăciune de mulțumire lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra acestui venerabil așezămînt de învățătură teologică.

— În continuare, în aula Institutului a avut loc un program festiv, care a fost deschis printr-o cuvîntare rostită de P.C. arhid. C. Voicu, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu.

Dl. asistent I. Saucă a susținut apoi conferința intitulată: „Activitatea misionară a Sf. Trei Ierarhi”.

— În numele Institutului Teologic Universitar Protestant Unic, ramura Sibiu, a luat cuvîntul dl. profesor Hermann Pitters.

A vorbit apoi P.S. Episcop Gherasim al Rîmniceului și Argeșului, care a subliniat, între altele, ideea că atunci cînd concurența dintre om și Dumnezeu este vie și lucrătoare se ajunge la statura duhovnicească la care au ajuns Sf. Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie și Ioan.

O amplă cuvîntare și înedită ca temă a rostit în încheiere I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, care a vorbit despre: „Istoria, istoricii și dilemele lor”, subiect prin care I.P.S. Sa a urmărit să stîrnească la studenții teologi pasiunea pentru cercetare, arătînd că „minutul și secunda trebuie umplute creator”, în care sens a reliefat, între altele, necesitatea ca cercetătorul din orice domeniu trebuie să „gîlge de spirit”, de cunoștințe, scoțînd în lumină complexitatea răspunderii cercetării și cercetătorilor.

Programul a fost presărat cu recitări și o seamă de compozitii religioase și patriotice interpretate de corul studenților teologi.

CLUJ

● **Vineri, 1 ian. 1988**, de Praznicul Tăierii împrejur și Anului Nou, I.P.S. Arhiepiscop Teofil, a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala arhierescă și a hirotonit întru diacon pe tînarul diacon, licențiat în teologie, Armanăc Vasile, pe seama parohiei Iacobi, prot. Turda, jud. Cluj.

La priceasnă, I.P.S. Arhiepiscop Teofil a rostit un bogat cuvînt de învățătură despre: „Prețul timpului”.

● **Duminică, 3 ianuarie 1988**, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala arhierescă și a hirotonit întru preot pe tînarul diacon Cotușiu Vlorel, absolut al Seminarului Teologic, pe seama parohiei Ciceu Corabie, prot. Năsăud, jud. Bistrița-Năsăud.

● **Sîmbătă, 30 ianuarie 1988**, Praznicul Sf. Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan, patronii școlilor teologice din Patriarhia Română, a fost sărbătorit după cuvîntul și la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca.

— După Sf. Liturghie arhierescă, săvârșită în catedrala arhierescă de P.S. Episcop Iustinian Maramureșanul, împreună cu întreg corpul profesoral, în prezența I.P.S. Arhiepiscop Teofil, a P.S. Episcop Emilian al Alba Iuliei, a elevilor seminarești și a numeroși credincioși, a urmat programul festiv la seminar, unde P.C. Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru a susținut o frumoasă și instructivă conferință despre: „Sfinții Trei Ierarhi în Biserica Ortodoxă Română” intercalată cu citiri din scrierile Sf. Trei Ierarhi.

— Au urmat cuvîntările rostită de P.S. Episcop Emilian, I.P.S. Arhiepiscop Teofil, P.S. Episcop-vicar Iustinian și P.C. vicar adm. Augustin Lucian — delegatul P.S. Episcop Vasile al Oradiei, în care elevilor le-a fost adresat îndemnul de a stărui mereu pentru acumularea de cît mai temeinice cunoștințe teologice și de cultură generală dar și pentru o propagare permanentă pe calea virtuților creștine.

ARTICOLELE ȘI CORRESPONDENȚA
se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; tehnedactori: Arhid. Ezechil Oancea, Pr. Teodor Damian; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMBRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presflr București, Calea Grivitei nr. 64—66.